International

scientific and practical conference

DECEMBER 6
2024

2024

STDF

Science technology& Digital finance

Google Scholar

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

Scientific journal of Science technology & Digital finance

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic

(December 6, 2024)

(Part 1)

Jizzakh-2024

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic – Jizzahk: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, December 6, 2024, 450 pp.

Editors in charge: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O'ralov A.I.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

SANOATNI HUDUDIY RIVOJLANTIRISHDA ENERGIYA TARMOG‘INING MUHIM O‘RNI

Mallayev Alisher Rajabaliyevich
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i, professor. e-mail: yangitong60@gmail.com.
Raximov Anvar Norimovich
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti “Iqtisodiyot” kafedrasi mudiri, PhD, dotsent. e-mail: sanjar.8548@mail.ru.

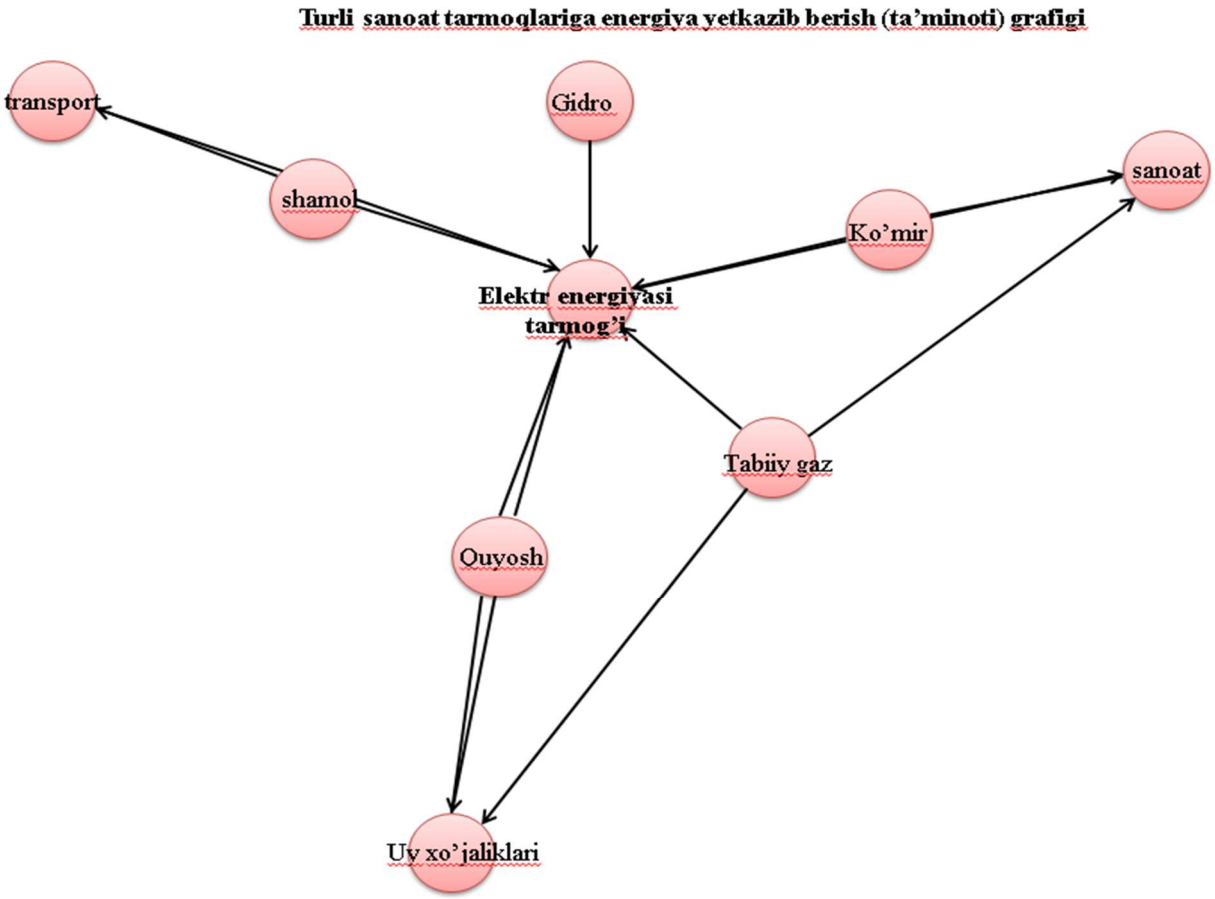
Annotatsiya. Maqolada sanoatni hududiy rivojlantirishda energiya tarmog‘ining muhimliligi va hozirgi kundagi dolzarb mavzulardan biri ekanligi keng bayon etilgan. Sanoat tarmog‘ining hududiy ixtisoslashuv strukturasi ko‘rsatib o‘tilgan. Sanoat rivojlanishining tabiiy resurslarga bog‘liqligi, sanoat tarmoqlarining o‘zaro energiya ta’minoti grafigi asosida yoritilib berilgan va bu bo‘yicha xulosa va takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: sanoat tarmog‘i, prospektorlar, transport infratuzilmasi, energetika infratuzilmasi, aloqa infratuzilmasi, xorijiy investorlar, texnologiya transferi, reaktorlar, bozor qamrovi, geografik doira, vertikal maydon, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, avtomatlashtirilgan tizimlar, raqamli boshqaruv, zamonaviy texnologiyalar.

Sanoat tarmoqlari ko‘pincha katta miqdorda energiya talab qiladi. Elektr energiyasi, gaz, suv va boshqa energiya manbalarining ishonchli va barqaror yetkazib berilishi sanoat korxonalarining doimiy faoliyatini ta'minlash uchun zarurdir. Energiyaning arzon va barqaror bo‘lishi sanoatning o‘sishi va kengayishiga imkon beradi.

Ko‘plab sanoat tarmoqlari katta hajmdagi suv va boshqa tabiiy resurslarni talab qiladi. Suv ta'minoti, oqava suvlarni tozalash inshootlari va chiqindilarni boshqarish tizimlarining mavjudligi sanoat korxonalarining ekologik jihatdan toza va barqaror ishlashini ta’minlaydi. Bu sanoatning atrof-muhitga zarar keltirmasdan rivojlanishiga yordam beradi. Sanoat rivojlanishi uchun mahalliy infratuzilma ham katta ahamiyatga ega. Bu yerda sanoat zonalarining tashkil etilishi, omborxona va ishlab chiqarish inshootlari, ofis binolari kabi obyektlarning mavjudligi ko‘zda tutiladi. Yaxshi tashkil etilgan sanoat hududlari korxonalar uchun zarur infratuzilmani ta’minlab, ularning samaradorligini oshiradi. Banklar, sug‘urta kompaniyalari, kredit tashkilotlari kabi moliyaviy infratuzilma sanoat korxonalarining rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan mablag‘larni jalb qilishda muhim rol o‘ynaydi. Investitsiyalar, kreditlar va moliyaviy yordam korxonalar o‘z faoliyatini kengaytirishi va modernizatsiya qilishi uchun asosiy omil hisoblanadi. Texnologik parklar, tadqiqot institutlari va universitetlar infratuzilmasi sanoat tarmoqlarining innovatsiyalarni joriy etishida muhim o‘rin tutadi. Innovatsion infratuzilma orqali sanoat korxonalari yangi texnologiyalarni tezroq o‘zlashtirishi va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishi mumkin.

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

1-rasm. Energiya ta’minoti grafigi.

Energiya ta'minoti grafigi turli manbalar (masalan, tabiiy gaz, elektr energiyasi, qayta tiklanuvchi energiya) orqali energiya iste'molchilarga yetkazib berilishini ko‘rsatadi. Bunday grafikda energiya manbalari va iste'molchilar (sanoat, uy xo‘jaliklari, transport sektori va boshqalar) o‘rtasidagi aloqalar tasvirlanadi. Energiya ta’minotining umumiy ko‘rinishi 1-rasmda tasvirlangan.

Ushbu rasmda tabiiy gaz, ko‘mir, gidroenergiya, quyosh energiyasi, shamol energiyasi kabi manbalardan elektr tarmog‘iga va u orqali sanoat, uy xo‘jaliklari hamda transport sektorlariga energiya taqsimlanishi ko‘rsatilgan. Ushbu turdagi tarmoqlar energiya ta'minotining turli manbalar va sektorlarga qanday yetib borishini tasvirlaydi.

Hududiy sanoatni rivojlantirishda xalqaro hamkorlikning ahamiyati katta bo‘lib, u sanoat tarmoqlarining raqobatbardoshligini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va investitsiyalarni jalb qilish orqali iqtisodiy o‘sishga ko‘maklashadi. Xalqaro hamkorlik orqali hududiy sanoat korxonalari ilg‘or texnologiyalar va tajribalarni o‘zlashtiradi. Texnologiya transferi ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, mahsulot sifatini yaxshilash va energiya samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bu korxonalarga raqobatbardoshligini oshirish va xalqaro bozorlarga chiqish imkonini beradi.

Chet ellik investorlar yangi ishlab chiqarish korxonalari, sanoat parklari va infratuzilma loyihalariga sarmoya kiritib, hududiy sanoatni rivojlantirishga hissa qo‘shadilar. Bu esa yangi ish o‘rinlari yaratish, iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirish va mahalliy iqtisodiyotning barqarorligini ta’minlashga yordam beradi. Xalqaro

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

hamkorlik korxonalarga o‘z mahsulotlarini xalqaro bozorga chiqarish imkonini beradi. Eksport salohiyatining oshishi mahalliy sanoat korxonalarining daromadini ko‘paytiradi va ular uchun yangi bozorlarni ochadi. Xalqaro hamkorlar orqali eksport jarayonini soddalashtirish, bojxona tartiblarini yengillashtirish va logistika infratuzilmasini rivojlantirish imkoniyati paydo bo‘ladi. Xalqaro ilmiy hamkorlik va texnologik innovatsiyalar sohasida tajriba almashish hududiy sanoatni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqot va rivojlantirish (R&D) sohasida xalqaro hamkorlik natijasida yangi texnologiyalarni yaratish va ishlab chiqarishga joriy qilish tezlashadi. Bu esa hududiy sanoatning innovatsion salohiyatini oshirishga yordam beradi. Xalqaro hamkorlik orqali hududiy sanoat uchun malakali kadrlarni tayyorlash imkoniyati kengayadi. Xalqaro tajriba almashish dasturlari, xorijiy universitetlar va tadqiqot institutlari bilan hamkorlik qilish orqali mahalliy ishchilar va mutaxassislar zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘ladilar. Bu hududiy sanoat tarmoqlarining samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Xalqaro hamkorlik hududiy sanoatni xalqaro me’yorlar va standartlarga muvofiqlashtirishda yordam beradi. Mahalliy korxonalar xalqaro bozorlar talablari asosida ishlab chiqarishni tashkil etishlari zarur, bu esa ularga eksport qilish va xalqaro bozorda muvaffaqiyatli raqobatlashish imkoniyatini beradi. Hududiy sanoat tarmoqlarida xalqaro hamkorlar orqali yashil texnologiyalarni joriy etish atrof-muhitga zarar keltirmasdan iqtisodiy rivojlanishni ta’minlaydi. Bu texnologiyalar energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish va barqaror ishlab chiqarishni tashkil qilish imkonini beradi. Xalqaro hamkorlik raqamli texnologiyalarni joriy etish va sanoat tarmoqlarining raqamli transformatsiyasini tezlashtiradi. Bu esa ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, raqamli egizaklar texnologiyasini qo‘llash va umuman raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Hududiy sanoatni rivojlantirishda xalqaro hamkorlikning ahamiyati beqiyos. Xalqaro hamkorlik texnologiya transferi, investitsiyalarni jalb qilish, kadrlar tayyorlash, innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlikni ta’minlash va xalqaro standartlarga moslashuv jarayonlarini tezlashtirish orqali hududiy sanoatning barqaror va dinamik rivojlanishiga yordam beradi. Shu sababli, hududiy sanoat rivojida xalqaro hamkorlik doimiy ravishda kengaytirilib borilishi lozim.

Sanoat korxonalarida avtomatlashtirilgan tizimlar, raqamli boshqaruv uskunalari va zamonaviy texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo‘llash uchun maxsus malakaga ega xodimlar zarur. Texnologik yangilanishni amalga oshirish uchun bu kadrlar doimiy ravishda o‘z bilimlarini yangilab borishlari talab etiladi. Innovatsion rivojlanish uchun malakali ishchi kuchi muhimdir. Innovatsiyalar ishlab chiqarish jarayonlariga qo‘shilganida, ular samaradorlikni oshirish va yangi mahsulotlar yaratishda foydalaniladi. Malakali mutaxassislar yangi texnologiyalarni tadqiq qilish va amaliyotga joriy etish imkoniyatlariga ega bo‘lib, sanoatning innovatsion salohiyatini oshiradi. Malakali kadrlar hududiy sanoat korxonalarining xalqaro standartlarga mos kelishini ta’minlashda yordam beradi.

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

Yangi investitsiyalar va ishlab chiqarish korxonalarini jalb qilishda malakali ishchi kuchi muhim ahamiyatga ega. Investorlar va sanoat kompaniyalari o‘z faoliyatini boshlash yoki kengaytirishda malakali ishchi kuchi mavjudligini birinchi navbatda hisobga oladilar. Ekologik barqarorlik sanoat rivojlanishining muhim qismidir. Bu jarayonda malakali mutaxassislar atrof-muhitni muhofaza qilish, chiqindilarni kamaytirish va yashil texnologiyalarni qo‘llashda ishtirok etadilar. Ekologik standartlarga javob berish sanoatning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta’minlaydi. Malakali ishchi kuchining mavjudligi hududiy iqtisodiyotning umumiy barqarorligi va rivojlanishini ta’minlaydi. Malakali kadrlar orqali hududdagi sanoat tarmoqlarini yanada rivojlantirish, mahalliy iqtisodiyotga yuqori daromad keltirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Рахимов А., Эшонқулов Ж. Саноат корхоналарида ишлаб чиқаришнинг иқтисодий қувватини ошириш механизми //Iqtisodiyot va ta’lim. – 2022. – Т. 23. – №. 6. – С. 390-395.

2. Рахимов А. Н., Лукманов М. Х. Саноат корхоналари фаолияти иқтисодий самарадорлигини оширишнинг эконометрик модели //Scientific Impulse. – 2023. – Т. 1. – №. 9. – С. 72-80.

3. Rakhimov A., Ravshanova M., Alieva M. Econometric analysis of increasing efficiency of industrial enterprises //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – Т. 458. – С. 04004.

4. Norimovich R. A., Namazovna A. N. Evaluative indicators of increasing the production efficiency of industrial sectors //Образование наука и инновационные идеи в мире. – 2024. – Т. 42. – №. 1. – С. 6-14.

5. Жураев Ф. Д., Рахимов А. Н. Введение в математический анализ и некоторые топологические понятия, раскрываемые с помощью метрики //Вестник науки и творчества. – 2017. – №. 6 (18). – С. 21-27.